Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U101976

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-06-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Полтавець Наталія Веніамінівна

2. Poltavec Nataliya V.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Історія та археологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 22-06-2021

Спеціальність за освітою: 8.030301 Історія

Місце роботи здобувача: Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Черкаській області

Код за ЄДРПОУ: 26155964

Місцезнаходження: вул. Смілянська, 131/1, м. Черкаси, Черкаський р-н., Черкаська обл., 18000, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 73.053.005

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, м. Черкаси, Черкаський р-н., Черкаська обл., 18031, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, м. Черкаси, Черкаський р-н., Черкаська обл., 18031, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Селянська молодь УСРР 1920–х років як суб'єкт соціокультурних трансформацій

2. Peasant youth of the Ukrainian SSR during 1920s as the subject of socio-cultural transformations

Реферат/анотація:

1. У дисертації на основі аналізу широкої групи джерел досліджено культурно-освітні зміни у середовищі селянської молоді УСРР першого десятиліття більшовицької влади. Мета дослідження полягає у ґрунтовному аналізі ряду її важливих характеристик – освіти, виховання, дозвілля. Вищезазначені складові являють собою істотні фактори, що впливають на формування особистості та в подальшому є одними із індикаторів суспільного культурно-освітнього поступу. Разом з тим, усебічне дослідження соціокультурних рис селянської молоді дозволило автору висвітлити механізм становлення тоталітарної системи і партійного контролю щодо культурно-освітнього розвитку суспільства. У ході розробки проблеми було встановлено, що селянська молодь, як особлива демографічна категорія населення, являла собою активного учасника

соціокультурних змін. Разом з тим, опинившись під пильною увагою партії стала й об'єктом більшовицьких експериментів із творення людини «нового» типу. З'ясовано, що упродовж 1920–х років існував запит молоді на отримання освітніх послуг. Останнє спричинило появу різних типів шкіл та форм позашкільної освіти. Серед таких найбільш поширеними і масовими стали професійні сільськогосподарські школи та сільгоспгуртки. Свого роду новаторською освітньою установою стала «школа селянської молоді». Її особливістю було забезпечення широкої навчально-практичної діяльності учнів. Натомість селянська молодь отримала змогу опанувати необхідні їй знання, уміння і навички для професійної реалізації у галузі сільського господарства. Навчання спонукало молодих хлопців і дівчат до продуктивної діяльності – організації зразкових господарств, досвідних полів, зерноочисних пунктів, різних галузевих товариств. Така самодіяльність сприяла зростанню авторитету молоді у сільських громадах, а освітні установи претендували стати вагомими опорними виробничими сільськогосподарськими пунктами. Утім, автор приходить до висновку, що існуюча мережа різноманітних шкіл, гуртків та курсів не могла у повній мірі задовольнити існуючий попит і забезпечити охоплення навчальним процесом усієї селянської молоді. А їх наявна мережа свідчила про зародковий стан. У роботі особлива увага приділяється процесу формування особистості молодих людей на селі через призму їх дозвіллєвих практик. Встановлено, що упродовж 1920–х років у сільському молодіжному просторі звичними залишались традиційні форми проведення вільного часу. Їх середовищем комунікації та соціалізації були вечорниці (досвітки) та «вулиця». Детальний аналіз наявних джерел дозволив з'ясувати, що радянська влада під гаслом боротьби із пережитками минулого та за допомогою комсомольських осередків здійснювала цілеспрямовану роботу по знищенню традиційних заходів сільської молоді. Водночас, прагнучи залучити позапартійний молодіжний ресурс до розбудови нового соціалістичного суспільства та отримати контроль над їх розвитком, пропонувала громадськості свої інституції для проведення вільного часу – сільбуди й хати-читальні. Діяльність комсомольців у напрямку руйнування звичного молодіжного дозвілля виявлялася у найрізноманітніших методах, що характерні більшовицькій агітаційно-пропагандистській системі – від жорстких заборон до трансформацій вечорниць (досвіток) та «вулиці». На підставі вивченого автором фактажу з'ясовано, що незважаючи на численні комсомольські кампанії з опанування сфери дозвілля сільським парубкам і дівчатам вдалося продемонстрували сталість традицій. Однак, розпочатий радянською владою довготривалий процес комуністичного виховання молоді, як майбутньої міцної опори тоталітарного режиму, разом із привнесенням нових форм дозвілля, набув незворотного характеру. У роботі значна увага приділена місцю театрального виду мистецтва у дозвіллі селянської молоді. Автором встановлено, що культурною нішею для задоволення духовних і естетичних потреб молоді упродовж 1920–х років став сільський театр. А найбільш доступною і популярною формою вираження їх мистецьких устремлінь були драматичні гуртки. Засобами театру молодь реалізовувала власні творчі поклики, формувала і виховувала духовні цінності та долучалася до збереження культурної спадщини. З'ясовано, що у театрально-драматичній роботі хлопців та дівчат існували перешкоди, серед яких: брак керівників драмгуртків та режисерів-постановників вистав, спеціальних помешкань, методичного та матеріально-технічного забезпечення. З іншого боку, на заваді стояли проблеми із дисципліною молоді, яка грала у виставах, їх сезонна сільськогосподарська зайнятість чи сімейний статус. Останнє породжувало створення молодими театралами низькопробних вистав. Утім, незважаючи на організаційні та фінансово-матеріальні проблеми розвитку театральних колективів і драматичних гуртків доведено, що в округах УСРР діяло чимало їх успішних прикладів.

2. In this thesis cultural and educational changes in the peasant youth environment of Ukrainian SSR in the first decade of Bolsheviks power are investigated on the basis of analysis of wide range of sources. Aim of the research is to provide detailed analysis of a number of its important characteristics: education, upbringing, leisure. Components mentioned above are significant factors that were influencing the formation of personality and later became one of the indicators of socio-cultural and educational progress. At the same time comprehensive study of socio-cultural features of peasant youth allowed the author to highlight the mechanism of party control over cultural and educational development of the society. During the problem development it was found that peasant youth, as a special demographic cohort of the population, was an active participant in socio-cultural changes.

Peasant youth, once under the scrutiny of the ruling party and at the time was the object of Bolshevik policy aimed at creation of «new» type of a person. It was found that during 1920s there was a demand on getting educational services among youth. The latter was accompanied by the emergence of different types of schools and forms of extracurricular education. The most common and widespread among them, were vocational agricultural schools and agricultural groups. «The school of peasant youth» became a kind of innovative educational institution. Its feature was in providing a wide range of educational and practical activities of students. Thanks to it, peasant youth got an opportunity to acquire necessary knowledge, skills and abilities for professional realization in the agricultural sector. The education process encouraged young boys and girls to productive activities, such as organization of exemplary farms, trial fields, grain cleaning stations and various industry associations. This amateur art contributed to the increase in authority of the youth in peasant communities and educational establishments claimed to become an important agricultural production centers. However, the author concluded that the existing network of various hobby groups, schools and courses could not fully meet the existing demand and could not involve all the students from peasant areas into the learning process. The existing network showed it embryonic stage. The thesis pays a lot of attention to the process of formation of personality of the young people in the countryside from the perspective of their leisure patterns. It has been found that during 1920s traditional forms of spending free time in the peasant youth space remained habitual. The surrounding of communication and socialization were vechornytsy (dosvitki) and «street». Detailed analysis of available resources revealed that soviet power with the help of Komsomol cells carried out purposeful work to destroy the traditional activities of peasant youth under the slogan of combatting the things of the past. At the same time, it offered the public its institutions for leisure-silbuds and reading rooms, to attract non-party youth resources to the development of new socialist society and gain control over their development. The activities of Komsomol members towards destroying usual youth leisure occurred in the most different methods that characterize Bolshevik propaganda system – from strict bans to transformation of vechornytsy and «street». Based on the examined factual material the author has found that peasant boys and girls managed to demonstrate commitment to the traditions, despite the numerous Komsomol campaigns to master leisure sector. The work pays significant attention to the place of theatrical art in the leisure of peasant youth. The author found that peasant theatre became the cultural niche to meet the spiritual and aesthetic needs of youth during 1920s and drama clubs were the most popular and accessible form of expression of their art aspirations. Youth fulfilled their own artistic impulses, formed and brought up spiritual values and participated in preservation of cultural heritage with the help of theatre. It was found that there were obstacles in the theatrical and dramatic work of boys of girls, among them were lack of the leaders of drama clubs and art directors, special rooms, methodological and logistical support. On the other hand, there were problems with the discipline of the youth that took part in the performances and with their seasonal agricultural employment or marital status. The latter caused that young artists showed low-level performances. However, it was proved in this thesis that theatre groups enjoyed great popularity among the inhabitants of peasant areas and in Ukrainian SSR districts were many examples of successful drama clubs, despite the organizational, financial and material problems of theatre groups.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фареній Ігор Анатолійович

2. Fareniy Igor

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Священко Зінаїда Василівна

2. Sviashchenko Zinaida Vasylivna

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Макарець Світлана Володимирівна

2. Makarets Svitlana Volodimirivna

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Масненко Віталій Васильович

2. Masnenko Vitalii Vasylovych

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пасічна Юлія Григорівна

2. Pasichna Yulia G.

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Земзюліна Наталія Іванівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Земзюліна Наталія Іванівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.